

45. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 15 VI 1866 Rkp. BJ 6520 k. 73-74, 74a.

[Tłumaczenie:]

[k. 73r]

15 czerwca 1866
Paryż, 11, rue Jacob

Drogi Panie,

Być może zapłaciłbym nawet 150 talarów za pierwszą edycję Kochanowskiego, ale nie mam czasu czekać i proszę Pana o kupienie dla mnie edycji z 1639¹ roku, która kosztuje 12 talarów, i o przesłanie mi jej czym prędzej. Przepraszam za Pański trud i dziękuję. Przekażę Panu te 12 talarów w najbliższych dniach ... albo wręczę je Panu w Paryżu, jeśli wojna sprawi, że wyjedzie Pan z Drezna. Z punktu widzenia księgarskiego [k. 73v] nie ma co za bardzo się uskarżać; Austriacy i Prusacy wybierają martwy sezon na walkę. Z polskiego punktu widzenia jest raczej dobrze: upadek Związku Niemieckiego wróży nam zniszczenie Świętego Przymierza w Niemczech².

Jeśli uda się Panu znaleźć jakąś grafikę przedstawiającą dolinę kowieńską³, będzie Pan tak dobry i prześle mi ją, jaka by nie była. Oleszczyński⁴ nie ma nic, a jeśli chodzi o dokładność jej przedstawienia, może ona na ogół iść w parze z dokładnością tego artysty, który właśnie zamieścił w [k. 74r] pewnym praskim czasopiśmie wyobrażenie pokoju, w którym mój ojciec rzekomo przyszedł na świat w Nowogródku (otóż urodził się na wsi). Dziękuję również za obiecane gazety. Doświadczyłem najbardziej przykrego uczucia, czytając „Gazetę Warszawską”⁵ i „Gazetę Polską”⁶, i przypominając sobie czas, gdy pomimo cenzury ukryte życie tliło się pod latarniami, a tymczasem dzisiaj widzimy sztukę mówienia, tak by nic nie powiedzieć, i sztukę postępowania, tak by nie być nawet podejrzewanym, że chciało się powiedzieć [k. 74v] cokolwiek.

¹ *Psalterz* – zob. list nr 44.

² Zarówno Związek Niemiecki (federacja krajów niemieckich i wolnych miast), jak i Święte Przymierze (sojusz Prus, Austrii i Rosji) były elementami ładu politycznego w Europie, ukształtowanego na kongresie wiedeńskim w 1815 r. Wojna 1866 r. (zob. list nr 34) zakończyła istnienie Związku Niemieckiego i oznaczała zawinięcie polityczne, ale w 1873 r. doszło do zawarcia tzw. sojuszu trzech cesarzy: Rosji, Niemiec i Austro-Węgier.

³ Dolina Mickiewicza w Kownie – zob. list nr 43.

⁴ Antoni Oleszczyński – zob. list nr 44.

⁵ „Gazeta Warszawska” – jeden z najstarszych dzienników informacyjno-politycznych wydawany od 1774 r., jego właścicielem była rodzina Lesznowskich.

⁶ „Gazeta Polska” – zob. list nr 1.

Gdy tylko ukaże się pierwszy numer „Revue”⁷, trzeba postępować, jak należy; dlatego właśnie się ociągam, aby potem wszystko szło bez przeszkód. Ale jest to kwestia zaledwie kilku dni.

Proszę wybaczyć bazgrolenie człowiekowi, któremu się spieszy. Bronisław⁸ przekazuje Panu wyrazy przyjaźni. Intensywnie pracuje nad „Rocznikiem”⁹. Dzięki niemu po raz pierwszy od trzydziestu lat Towarzystwo Literacko-Historyczne¹⁰ prawdopodobnie wypełni jeden z punktów programu, który opracowało w chwili swojego założenia.

Bardzo serdecznie ściskam dłoń Pańską.

Władysław Mickiewicz

[k. 74ar] *Pamiętniki Kilińskiego*¹¹ ukażą się jako drugi tom „Biblioteki Francusko-Polskiej”¹². Chciałbym mieć możliwość sprawdzenia tłumaczenia, które obecnie kończę, posługując się Pańskim bardziej kompletnym tekstem. Nie zaszkodziłoby to w żaden sposób tekstowi polskiemu, który uznałem, nawiasem mówiąc, za gotowy do druku, i przekazałbym połowę zysków po pokryciu kosztów. Czy na potrzeby mojego tłumaczenia mogę mieć nadzieję na przekazanie mi rękopisu?

⁷ „Revue du Monde” – zob. list nr 21.

⁸ Bronisław Zaleski – zob. list nr 7.

⁹ „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego” – zob. list nr 15.

¹⁰ Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu – zob. list nr 9.

¹¹ *Pamiętniki Jana Kilińskiego* – zob. list nr 15.

¹² Seria „Bibliothèque Franco-Polonaise”, wydawana przez Księgarnię Luksemburską zawierać miały przekłady najwybitniejszych dzieł literatury Polskiej. Ukazała się tylko jedna pozycja – *Pamiętniki Soplicy* Henryka Rzewuskiego.